

## **ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

**на дисертаційну роботу Глущенко Ірини Анатоліївни  
на тему: «Фінансове регулювання та механізми адаптації технології  
блокчейн», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з  
галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю  
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

### **1. Актуальність теми дослідження**

Проблематика визначення здатності технологій розподіленого реєстру генерувати реальний фінансовий ефект для підприємства, а також встановлення умов виникнення такого ефекту, має науковий характер. Особливості функціонування управлінських фінансових систем тривалий час залишалась недостатньо розкрити через домінування технологічних і правових дискусій щодо впровадження блокчейну. Підприємства, які переходили до практичного тестування таких цифрових рішень в операційних процесах, стикались з браком практичного та аналітичного інструментарію для вибору процесів, придатних до адаптації, попереднього оцінювання фінансового ефекту проекту та врахування регуляторного ризику без залучення зовнішніх консультантів. Наявні наукові підходи не в повній мірі забезпечували цілісного вирішення зазначених завдань. Представлена дисертаційна робота формує вирішення поставлених завдань системно, комплексно, поєднуючи управлінську логіку мислення, фінансове оцінювання та прикладну доцільність використання блокчейну.

Актуальність теми підкріплена практичними реаліями. Так, слід відзначити зростання операційних витрат на верифікацію, звірку та контроль транзакцій у підприємствах із великим обсягом розрахунків. Потенціал блокчейну є добре проробленим у зарубіжній літературі, але вітчизняних досліджень, що прив'язують потенціал до конкретних фінансових показників і сценаріїв вкрай мало. Також важливою є регуляторна непрозорість, підприємство, що розглядає будь-який операційний сценарій із блокчейном та DLT, одночасно акумулює щонайменше чотири правових режими, при чому жоден із них не дає відповіді, що саме дозволено у конкретному транзакційному контексті. Синергія операційної аналітики, фінансового моделювання та регуляторної політики в одному дослідженні має вагомое значення. Дисертаційне дослідження Глущенко І.А. за проблематикою розвитку сучасних цифрових систем формує дійсний науковий результат, верифікує його

на реальних даних і доводить до рівня відтворюваного управлінського алгоритму, чим також визначається практична актуальність роботи.

Додаткового значення обраній темі надає євроінтеграційний контекст. Регуляторні підходи, що формуються у сфері цифрових фінансових технологій в ЄС, поступово стають окресленими перспективами і для вітчизняної практики. Дослідження, що проводить порівняльний аналіз регуляторних моделей різних країн і формує на цій основі рекомендації для українського бізнесу, є науково корисним і цікавим у перспективі.

## **2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами**

Дисертаційне дослідження виконувалось у межах науково-дослідних тем кафедри фінансів, банківської справи та страхування Державного біотехнологічного університету. Тема «Фінансова архітектура і архітектоніка в умовах інноватизації та диджиталізації бізнес процесів» (0123U100366) охоплювала питання фінансової архітектури та цифрової трансформації бізнес-процесів, в її межах дисертантом опрацьовано теоретико-методичні засади фінансового регулювання цифрових технологій. Тема «Вплив розвитку цифрових валют та інноваційних фінансових технологій на децентралізовані фінансові системи» (0124U000881) була зосереджена на розвитку ринку цифрових фінансових активів і децентралізованих фінансових систем; у межах цієї теми здобувачем досліджено регуляторне середовище та розроблено прикладні механізми адаптації блокчейн-рішень. Тематична спрямованість дисертації відповідає на тематичні наукові напрями, а роль дисертанта у виконанні планових робіт є змістовно окресленою.

## **3. Наукова новизна результатів дослідження**

Наукова новизна дисертації визначається тим, що автор не зупиняється на описі і класифікації, а доводить кожен теоретичний результат до рівня управлінського інструменту, такий алгоритм підготовленої дисертаційної роботи є вагомим науковим внеском автора.

Вперше розроблений механізм адаптації є п'ятикомпонентною системою, в якій організаційна, фінансова, технологічна, правова та управлінська складові утворюють систему з критеріями прийняття рішень на переходах між різними охарактеризованими етапами. Фінансова складова включає повний набір інвестиційно-аналітичних показників у поєднанні з AML/CFT-паспортом і матрицею управлінського рішення. Такий механізм, у якому регуляторна

перевірка передує фінансовому моделюванню, а не існує паралельно з ним, заслуговує на опис в якості наукового результату «вперше». Регуляторна карта цифрових фінансових об'єктів як алгоритм правової кваліфікації операційного сценарію є самостійним результатом із виразним прикладним змістом. Підприємство отримує інструмент первинного аналізу ще до того, як вкладає ресурси у фінансове моделювання. Інтегральні показники та показник готовності до масштабування, що запропоновані в дослідженні і представлені відповідними пунктами наукової новизни, вперше включають регуляторний ризик і AML/CFT-чутливість як кількісно зважені параметри, а не зазвичай декларативні застереження. Запропоновані алгоритми переводять оцінку готовності підприємства до власне цифрового розвитку з якісного рівня на вимірюваний, що є основою для вирішення проблемних питань управлінської системи підприємств.

#### **4. Теоретичне та практичне значення результатів дослідження**

Теоретична цінність роботи полягає у формуванні синтетичної аналітичної рамки, що поєднує фінансово-управлінський та нормативно-правовий виміри аналізу блокчейн та DLT-технологій. Розгорнута система авторських дефініцій, класифікаційна матриця блокчейн-рішень за різними ознаками і система принципів фінансового регулювання є цілісним теоретичним внеском у понятійний апарат фінансової науки. З практичного погляду найвагомим є те, що результати дослідження придатні до застосування без залучення зовнішньої консультативної підтримки. Рекомендації щодо вибору напрямів запровадження блокчейн-рішень з базисом фокусування на критеріях операційної повторюваності, функціонального навантаження, регуляторної допустимості та потенціалу скорочення витрат дозволяють менеджменту самостійно скласти обґрунтований перелік процесів-кандидатів для цифрової трансформації. Поетапна модель адаптації мінімізує ризику на початкових стадіях і забезпечує підстави для масштабування за підтвердженим результатом. Методика оцінки економічної ефективності, що охоплює повний цикл у поєднанні зі сценарним підходом забезпечує підприємство аналітичним інструментом, порівнюваним за повнотою з тим, що застосовується при оцінці стандартних інвестиційних проєктів. Практична цінність результатів засвідчена актами впровадження в господарській діяльності ТОВ «Нова Пошта» та ТОВ «Сучасні фінансові рішення», а також в освітньому процесі Державного біотехнологічного університету.

## **5. Повнота викладення наукових положень у відкритому друці та апробація результатів дослідження**

Основні положення дисертаційного дослідження оприлюднені у фахових наукових виданнях (4 статті, що входять до фахового переліку МОН України) та апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях протягом 2023-2026 рр.. Публікації охоплюють як теоретичні засади, так і прикладні результати. Ступінь апробації відповідає рівню кваліфікаційної роботи доктора філософії.

## **6. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та пропозицій дисертації**

Рівень обґрунтованості наукових положень оцінюється, насамперед, через відповідність між характером дослідницьких завдань і застосованим методичним апаратом. У даному контексті дисертація є завершеною роботою. Перший розділ послідовно використовує методи системного аналізу, наукової абстракції та логічної декомпозиції для побудови категоріального апарату і класифікаційних матриць. Другий розділ поєднує нормативно-порівняльний підхід і панельну регресію для відокремлення структурних змін у витратах від загального макроекономічного фону, що є методично правильним, ніж звичайний описовий аналіз тенденцій. Третій розділ застосовує метод зваженої суми з нормалізацією та сценарне моделювання з підтвердженими і прогнозними параметрами. Заслужує окремої уваги те, що фінансова модель побудована на динаміці фінансових результатів досліджуваного підприємства, а не на синтетичних даних. Тому це формує доказову базу, яку можна верифікувати незалежно від автора. Аналітична та рекомендаційна ідея третього розділу, зокрема, матричне зіставлення DLT-архітектур за критеріями для фінансових процесів і регуляторне обґрунтування вибору консорціумної моделі, демонструє здатність автора одночасно застосовувати методи та аргументувати вибір серед альтернатив. Наукові положення є достовірними та достатньо обґрунтованими.

## **7. Структура та зміст дисертації, завершеність та відповідність вимогам**

Рукопис обсягом 205 сторінок основного тексту структурований відповідно до встановлених вимог: анотація двома мовами, вступ, три

взаємопов'язані розділи, висновки та список використаних джерел, який налічує 176 позицій. Ілюстративна база охоплює 46 таблиць і 20 рисунків.

Розподіл матеріалу між розділами є функціональним. Перший розділ буде теоретичний базис, другий – аналітичний контекст, третій – прикладний механізм. Третій розділ є насиченим у прикладному відношенні, де представлено механізм адаптації, BRI-індекс, AML/CFT-паспорт, регуляторна карта та фінансова модель складають узгоджену управлінську конструкцію та ін. Дисертаційна робота є завершеною і відповідає встановленим вимогам.

## **8. Відсутність / наявність порушень академічної доброчесності**

Опрацювання тексту рукопису, звіту про перевірку та наукових публікацій автора дає підстави констатувати відсутність ознак порушення академічної доброчесності. Використані у дослідженні джерела наведені коректно, а текстові запозичення належним чином оформлені. Робота виконана з урахуванням установлених етичних вимог і правових засад провадження наукової діяльності.

## **9. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи**

Прикладна спрямованість дисертації є її очевидною сильною стороною. Водночас саме у прикладній частині завжди є простір для розвитку, особливо там, де загальні управлінські рекомендації переходять у конкретні операційні алгоритми. Нижче наведено дискусійні положення, кожне з яких є конструктивним побажанням, а не запереченням.

1. Прикладна модель адаптації верифікована на матеріалах великої корпоративної структури із розгалуженою мережею, значним транзакційним навантаженням і відповідним ресурсним потенціалом для цифрової трансформації. Рекомендаційна частина дослідження водночас адресована суб'єктам бізнесу різного масштабу і сфери діяльності. Таке узагальнення є науково можливим, проте потребує додаткового обґрунтування. Так, параметри фінансової спроможності, інтеграційної складності та регуляторного навантаження для малого і середнього бізнесу суттєво відрізняються від тих, що були базовими при верифікації механізму. Доцільно або коректно окреслити межі застосовності механізму залежно від масштабу підприємства, або навести теоретичне обґрунтування його інваріантності щодо розміру суб'єкта.

2. Система показників для оцінки економічної ефективності враховує достатньо повний перелік інвестиційних і операційних витрат: початкові інвестиції, вартість програмного забезпечення, інтеграції, кіберзахисту, технічного обслуговування та амортизації. Разом з тим за межами моделі залишаються категорії витрат, що у реальних проєктах цифрової трансформації формують суттєву частку загального бюджету: витрати на перепідготовку персоналу до роботи з новою системою, організаційні витрати на перебудову внутрішніх процедур фінансового контролю та витрати на початковий незалежний аудит DLT-рішення. Їх виключення зі сценарного аналізу без пояснення причин знижує реалістичність прогнозованого строку окупності.
3. BRI-індекс розраховується як зважена сума нормалізованих критеріїв, де ваги визначаються методом попарних порівнянь. Метод є обґрунтованим і широко застосовується у багатокритеріальному прийнятті рішень. Проте у роботі не представлено аналізу чутливості значення BRI до зміни вагових коефіцієнтів, тобто до того, наскільки кінцевий висновок про готовність процесу залежить від конкретного складу і думки експертної групи. Для управлінського інструменту, що претендує на відтворюваність у різних підприємствах, питання стабільності результату при зміні вхідних суджень є важливим. Бажаним доповненням стало б або проведення аналізу чутливості в межах наявного прикладного розрахунку, або формулювання вимог до формування репрезентативної експертної групи.
4. Пропозиції у сфері вдосконалення державного фінансового регулювання – регуляторна карта цифрових фінансових об'єктів, алгоритм правової кваліфікації та дорожня карта реформ – є цінним і самостійним науковим результатом. Але між ними є очевидна відмінність у ступені деталізації, зокрема, регуляторна карта і алгоритм кваліфікації подані операційно і придатні до безпосереднього застосування, тоді як дорожня карта реформ викладена на рівні стратегічних напрямів без прив'язаних показників результативності, строків реалізації та механізмів моніторингу виконання. Для того щоб цей результат міг бути реально використаний регуляторними органами як інструмент планування, він потребує більшої операційної деталізації.

5. Сценарний аналіз ефективності блокчейн-адаптації структурований за варіантами і ґрунтується на внутрішніх характеристиках підприємства та прогнозованих операційних ефектах. Сценарії є методично коректними та аналітично послідовними. Водночас вони не враховують зовнішніх криз, що мають безпосередній вплив на фінансову доцільність залучення нових проєктів. Включення принаймні одного сценарію з несприятливими зовнішніми умовами наблизило б аналіз до практичного управлінського контексту.

Висловлені положення мають характер конструктивних побажань до окремих аспектів прикладної частини і не впливають на загальну позитивну оцінку наукового та практичного рівня дисертаційного дослідження.

## 10. Загальний висновок

Дисертаційна робота Глущенко Ірини Анатоліївни на тему: «Фінансове регулювання та механізми адаптації технології блокчейн», подана до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», за актуальністю, науково-теоретичним рівнем, основними результатами обґрунтованості, основними положеннями і результатами, опублікованими у фахових виданнях, новизною та практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти» із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 507 від 03.05.2024 року, а автор Глущенко Ірина Анатоліївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

### Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри фінансів, банківської  
справи та страхування, Національний  
університет «Чернігівська політехніка»



Ірина САДЧИКОВА